अथ तैत्तिरीय-ब्राह्मणभाष्ये

द्वितीयकाण्डे षष्ठप्रपाठके

प्रथमोऽनुवाकः ।

हरिः ॐ ।

यस्य निश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्म्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरम् ॥ १ ॥
उपहोमार्थमन्त्राणां पञ्चमे शेष ईरितः ।
षष्ठे प्रपाठके सौत्रामणिः कौकिल ईर्य्यते ॥ २ ॥

तत्र प्रथमानुवाके ग्रहा उच्यन्ते । कल्पः । सुरायाः सन्धानकाले तोक्मैर्मासरेण नग्नहुना च सुरां संसृज्य इति। अङ्कुरिता व्रीहयः तोक्मानि ईषत्तप्तानां यवानां चूर्णं द्विविधं सूक्ष्मं स्थूलञ्च तत्र सूक्ष्मं चूर्णं दध्ना तक्रेण वा मिश्रितं दर्भैः प्रच्छन्नं मासर इत्युच्यते । स्थूलचूर्णन्तु मन्त्रेण मिश्रितं दर्भैः प्रच्छन्नं नग्नहुरित्युच्यते । तैस्तोक्ममासरनग्नहुभिः सुरायाः संसर्ज्जनार्थं स्वाद्वीं त्वेति मन्त्रः । तत्पाठस्तु, "स्वाद्वीं त्वा स्वादुना । तीव्रां तीव्रेण । अमृतामृतेन । मधुमतीं मधुमता । सृजामि सꣳ सोमेन । सोमोऽस्यश्विभ्यां पच्यस्व । सरस्वत्यै पच्यस्व । इन्द्राय सुत्रामणे पच्यस्व" इति । हे सुरे स्वाद्वीं त्वा स्वादुना सोमेन संसृजामि । अत्र सोमशब्देन पूर्व्वोक्तं तोक्ममासरनग्नहुशब्दाभिधेयद्रव्यत्रयमुपलक्ष्यते ।